

Nr. 4, p. 6) rašoma: „Priesaga *-ingas* rodo gausumą to dalyko, kuris reiškiamas šaknimi: *laimingas* – turįs laimės, *smėlingas* – turįs daug smėlio, *akmeningas* – turįs daug akmenų, *turtingas* – turįs daug turto“. Visų pirma, vardinio reikšmė yra susijusi ne vien su šaknies, bet su viso pamatinio žodžio reikšme, plg. *išmintingas, sąžiningas, taisyklingas* ir t. t. Kita vertus, citatoje pateiktasis darybos reikšmės apibūdinimas labiau tiktų daiktavardžių, o ne būdvardžių darybai. Argi logiška, įrodinėjant būdvardžio *bejungtukis* darybos peiktinumą, remtis daiktavardžių daryba su priešdėliu *be-*? O straipsnyje „Geriausia – *nejungtukiniai sakiniai*“ (1971 Nr. 6, p. 19–20) taip ir įrodinėjamas tariamas šio žodžio negerumas, visai išleidus iš akių ir tą esminį šiuo atveju faktą, kad tas *bejungtukis* yra terminologijos vienetas.

„Mūsų kalboje“ yra diskusijų skyrelis. Tai tikrai naudingas dalykas. Reikėtų tik, kad diskusijoms būtų pateikiami tikrai neaiškūs, ginčijami dalykai. Klausimų diskusijai galėtų pasiūlyti ir pati redkoligija, o kad jų yra nemažai, rodo 1972 m. Nr. 8 paskelbta medžiaga.

Mikolas laiškas F. Fortunatovui lituanistikos klausimais

1973 m. sukako 125 metai nuo žymaus rusų kalbininko Filipo Fortunatovo gimimo. 1976 m. sukaks 110 metų nuo žinomo suomių slavisto, F. Fortunatovo mokinio Josepio Mikolos (Mikkola) gimimo ir 30 metų nuo jo mirties. Abu šie kalbininkai yra nemaža nusipelnę lituanistikai bei baltų filologijai. Abu yra lankęsi Lietuvoje, rinkę ir publikavę lietuvių liaudies dainas.

J. Mikola kartu su žmona, žinoma suomių rašytoja, Lietuvoje lankėsi 1894 ir 1895 metų vasaromis. Gyveno Plokščiuose pas buvusį Marijampolės (dabar Kapsukas) gimnazijos lietuvių kalbos mokytoją Petrą Kriaučiūną, žymų ano meto lietuvių visuomenės

Ne vienu ten keliamu ar diskutuojamu klausimu būtina plačiau ir išsamiau pasikeisti nuomonėmis. Negerai, kai kartais vienas kitas diskusijų dalyvis rašo ar kalba taip, jog sudaro įspūdį, kad jam ne tiek rūpi išsamus klausimo nagrinėjimas, kiek parodyti savo mokytumą.

„Mūsų kalboje“ kiek plačiau buvo diskutuojama dėl A. Rasimavičiaus straipsnio „Tarinio vardininkas ir tarinio įnagininkas“ (1971 Nr. 6). Šio straipsnio autorius įrodinėja, kad paprastai kalbininkų nurodomas tų linknių reikšmės skirtumas tarinio vardinėje dalyje (vardininku pasakomas įprastas būvis, darbas, o įnagininku – nenuolatinė, tam tikro tarpo būseną) yra sugalvotas, o ne iš kalbos duomenų išvestas (pirmuoju šaltiniu straipsnyje nurodomas J. Jablonskis). Be abejo, naudinga iširti visus reikšmių skirtumus, kuriuos galima išreikšti mūsų kalbos lytimis. Tai labai padėtų tobulinti kalbą, leistų padaryti ją dar išraiškesnę ir tikslesnę. Tačiau, prieš pradėdant griauti pusšimtį ar daugiau metų kalbininkų diegtas taisykles, reikėtų labai gerai viską apgalvoti ir iširti.

Stasys Keinys

veikėją. Susipažino ir susidraugavo su Vincu Kudirkia.

Žemiau spausdinamas J. Mikolos laiškas savo buvusiam profesorui F. Fortunatovui, rašytas tuoj po pirmosios kelionės į Lietuvą. Iš laiško matyti ano meto abiejų kalbininkų nuotaikos ir ypač susižavėjimas lituanistikos dalykais.

Laiškas spausdinamas iš nuorašo, kurį parūpino buvęs Vilniaus Universiteto Rusų kalbos katedros vedėjas doc. G. Nefiodovas. Originalas saugomas TSRS Mokslų akademijos archyve Leningrade (f. 90, apr. 3, Nr. 49).

Многоуважаемый
Филипп Федорович!

Вы вероятно уже не можете извинить меня, что раньше не писал. Я хотел Вам писать уже из Литвы, но потом решился никому ничего не писать прежде чем моя вечная работа — Вы знаете об этих заимствованных словах¹ — будет совсем готова. Теперь она готова, последние листы печатаются и выйдет вероятно через две недели.

Сердечно благодарю Вас и Юлию Ивановну за любезное Ваше письмо, которое очень, очень нас обрадовало и которое мы получили „post varios casus, post tot discrimina rerum“. При его прибытии в Литву мы уже были на дороге в Финляндию, но получили его в одном городке в средней Финляндии в конце августа месяца.

И что сказать о нашем пребывании в Литве? Нам превосходно было жить, везде нас встречали самым любезным образом и, что главное, материала собралось довольно много: у меня 40 сказок, дайн² только около 30, кроме разных замечаний, которые я сделал прислушиваясь, когда говорили. Все это в фонетической транскрипции, насколько это мне было возможно, с двойким ударением, которое еще при моем приезде в Литву поразило мой слух. Акцентуацию отступающую от обыкновенной я слышал н-пр. в множ. числе слова *mergã*, им. п. множ. ч. *mėrgos*, не *mėrgos* как у Куршата, так и *žmõgus*, не *žmogùs* (тоже у Бругманна с ударением на первом слове) и др. Некоторые формы интересны н-пр. *ekmuib* (или по местному произношению *ãkmuã*) вместо *akmuib*, тоже н-пр. в мн. ч. *ẽkmenys* (им. п.), *smẽgenys* вм. *smãgenes*, *kadugys* вм. *kadagys* и др. (форм *tais* вм. *tas*, *ta* вм. *ta*, которые Вы спрашиваете, лично не знаю). Впрочем Плокценский говор близок к Годлевскому³, который Бругманн описывает. Жаль только, что у Бр. не был особенно тонкий слух, уже не говоря о том, что он не замечал различия между нисходящим и восходящим ударением. Так напр. и в Годлевском как и в Плокценском говоре везде перед *e*, *ẽ* и *i* у всех согласных заметна очень слабая палатализация, о которой тоже Лескин говорит в Lit. Volksl. u. Märchl. — Еще не знаю где издать свой литовский материал. Он готов к печати⁴. Я очень доволен тем, что могу здесь проверить свои наблюдения и тоже продолжать свои занятия литовскими говорами, так как здесь в русских полках находились много литовцев из Сувалкской и Ковенской губерний.

Потом есть у меня кучка разных этимологических комбинаций, которые скоро буду присылать Беценбергеру. С тем же Б. познакомился в Кенигсберге. Он очень любезный,

¹ Greičiausia turima galvoje 1893 m. arginta J. Mikolos disertacija apie suomių ir slavų kalbų santykius. Labiausiai žinomas jo darbas yra trijų tomų „Praslavų gramatika“ (baigta leisti jau po autoriaus mirties).

² J. Mikola labai žavėjosi lietuvių liaudies dainomis. Jo žmona jas yra vertusi į suomių kalbą. P. Kriaučiūnas jiems padovanojo didelį savo tėviškės (Vištyčio apylinkių) dainų pluoštą. Plačiau žr. A. Sabaliauskas, Žodžiai atgyja, Vilnius, 1967, 86 tt.

³ T. y. Garliavos. Šią šnektą K. Brugmanas aprašė kartu su A. Leskieno išleistoje knygoje „Litauische Volkslieder und Märchen ... gesammelt von A. Leskien und K. Brugmann, Strassburg, 1882“.

⁴ J. Mikolos surinktos lietuvių liaudies dainos buvo išleistos tik 1949 m. (Litauische Volkslieder aus dem handschriftlichen Nachlass Prof. J. J. Mikkolos, Helsinki, 1949) žinomo suomių kalbininko, nemaža nusipelnusio baltistikai, E. Niemineno rūpesčiu.

но не особенно остроумный господин. Я спросил, как ему нравится статья Saussure'a о лит. уд.⁵ Он ответил: *Haben Sie das verstanden? Ich (B) habe gar nichts davon verstanden (!)*! – Белел Вам кланяться.

О своей доцентуре⁶ – против которой проф. русского языка Семенов – напишу больше в следующем письме, через 2½ недели. Как мне пусто и печально, так как я здесь ни с кем не могу говорить о лингвистических вопросах. Ах, Ваши незабвенные четверги!⁷ Тянетесь в Москву! – Кланяйтесь от меня Юлии Ивановне.

Жена написала письмо уже две недели тому назад. Оно устарело. Извините! Кланяйтесь Степану Федоровичу и всем знакомым.

Вам искренне преданный ученик

Осип Миккола.

Поржезинскому напишу скоро – и на Ваш адрес, если Вы позволяете, потому что не знаю его собственного.

Parengė Zigmas Zinkevičius

⁵ Matyt, turima galvoje tais pačiais metais pasirodžiusį F. de Sosiūro straipsnį „A propos de l'accentuation lituanienne“ (perspausdintas rinkinyje: F. de Saussure, *Recueil de publications scientifiques*, Heidelberg, 1922).

⁶ Helsinkio universiteto docentu J. Mikola buvo paskirtas F. Fortunatovo rekomendavimu.

⁷ F. Fortunatovui gyvenant Maskvoje, kiekvieno ketvirtadienio vakare pas jį rinkdavosi žymiausi kalbininkai ir kalbos mokslui prijaučiantys kitų sričių specialistai. Čia būdavo aptariama naujausia literatūra, diskutuojamos aktualios kalbotyros problemos. Jauniui tai buvo savotiškos „kalbotyros akademijos“, kaip taikliai tuos vakarus yra apibūdinęs vienas F. Fortunatovo mokinyš.